

VERA BLAGOJEVIĆ

vraćaš se iz polja

Vraćaš se iz polja
Sa mirisom žutih sagorelih krila
U snu mome noćas kosa ti je bila
Sa očima snenim preplavljenim sjajem
Svlačiš s mene pokrov kako pada čujem

Dolaziš iz polja
Ko iz smrti dižem svoje male grudi
Kap sa tvoga grla moju dušu budi
Dotičem ti prste zelene od vlage —
To mi telom plove davne suze blage

Vraćaš se iz polja
U moje se tada rasklopljene grudi
Otiskuje trulo zatvoreno cveće
I plovi nestvarno ko u nebo venci
Što plove u zoru u zelenoj senci

Dolaziš iz polja
Sa zadahom vrelih preprženih trava
I ja mrtva padam u kosu što spava
U san što mi plovi ko niz crne vode
Što se nenadano oko mene bude

Vraćaš se iz polja
I nemo ostaješ opuštenog tela
Jedna mutna senka lije se sa čela
Padaš — ko noć što se nemo u me toči
Nošen talasima uvireš u oči

Dolaziš iz polja
Il to iz sna moga bolno dižeš ti se
Izlaziš i ploviš niz vrele talase
Sa umornim čelom drugim obalama
Tražim mrtvu stazu u snu pustom sama

književni
imenik

VERA BLAGOJEVIĆ

Već je na izmaku četvrta godina od kako je knjiga pesama **Toplo je za umiranje** najavila osebniji lirski talenat poetese vere Blagojević. Ta knjiga ne ostaje u sećanju samo po obeležju koje joj daje besprekorni grafički suptilitet Ivana Horovića, nego i po nizu pesama kojima je pesnikinja prigušenog ali prefinjenog senzibiliteta, tada još devojčica, otkrila čitaocu bogate svetove svoje tišine, svojih magličastih vidokruga u kojima „poput cvetova spavaju ptice“; senovite odaje srca u kome snuje neutaženi zvon smrti; ceo jedan svesvet detinjih ozarenosti ali i sete nad hladnim svetom kome nikakva svetlost ne ume proturečiti.

Bio je to, i ostao, jedan dragocen lirski glas koji je nekom čudnom lakoćom umeo da otvara vidike kao bela okna davnih snoviđenja. Pevala je Vera Blagojević tamne pejzaže večernja ozarena svetlošću „hrama sunca“ do koga se, ipak, ne može stići kao što se ne može utoliti žeđ za njim. U njenim pesmama bivstvuje gorak okus melanholije koji prisvajaju svi predmeti i svi pejzaži, jedno svevideće setno oko beleži promene „malog“ sveta koji ipak ostaje nepromenjen. Zalud davno umrli pokušavaju naslutiti blagdan jesenjih žetvi, širinu osunčanih polja; svet se naslanja na svoju tamnu senku koja ga preklapa čineći ga spokojnim.

Uistinu, smeta mnogim pesmama usiljenost rima i rogoBATnost ritamskih struktura, naracija u kojoj se rasplinjuju fini simboli i metafore, neusklađena melodika, mada mladi pesnici najčešće sve to ne mogu da izbegnu.

U trenucima kada je najtiša, kada beleži prividnu jednostavnost svojih maštarija, Vera Blagojević je najsnažnija i najosobenija. U njenoj pesmi izuzetan šarm može posedovati tako, na izgled, svakodnevna rečenica:

Danas je februar
pedeset četvrti dan
u godini...

jer iza nje slede tako topli, detinjom naivnošću, ozareni stihovi:

Sunce je samo priča,
sunce nije izašlo
da ne nazebe
a mi smo izašli
da pokažemo nove kapute
da pokažemo stara srca
da posefimo rasprodaju ciklama
tu iza porle,
iza velike, stare porle...

Lirski svet Vere Blagojević upravo je osoben po tome što svako raspoloženje dobija svoju jasno obojenu sliku, što iza malih reči o stvarima bujaju beskrajna prostranstva čovekove žudi za predelima u kojima neće carevati stvari već tišina nepostvarenog sveta.

Takav jedan svet najbolje se može uočiti u novelama Vere Blagojević, svet u suštini nepostojeći, imaginaran, ali duboko uverljiv i pored svoje prozračnosti ili zamagljenosti. Skoro sve priče Vere Blagojević nose u sebi tajanstva snoviđenih predela. Vrt po kome se kreće, živ ili mrtav — svejedno, njen otac koji u svakom trenu nosi na licu i smrt i život, upravo je namerno oivičeni, nedostupni predeo za nečiste duše svakodnevlja. Sva tajanstvenost mokrog noćnog raslinja koje buja u hladnim lejama, teška senovitost odaja u kojima poput kasnih bosioka vene život, iznenadni dolasci Davida, koji ni sam ne pripada svetu iz kojeg dolazi — najavljuje suro beznade života, beznade ljubavi, beznade sreće. Zatvoreni u svoju tišinu, neuravnoteženi u zlim očima **uravnoteženog** sveta, krhki i pomalo nestvarni, junaci Vere Blagojević žive jedan izuzetno bogat život. Samo je prividna dosada i besmisao očevih dugih večernih šetnji tragovima samo njemu jasnim nekog puta koji vodi smiraju. Svet Vere Blagojević se krmi poput ogromnog maslačka usred polja koji se obnavlja i ne prestaje da cveta. Posle tmulih večernih zatišja, jutrom se vrt budi i svaka šetnja, svaki korak, je ipak priznavanje života. Večna i nikada dopevana igra života i smrti!

Proza Vere Blagojević, pisana bogatim jezikom i puna lirske blagosti, poprimila je i sve dobre osobine njene poezije. Samo je sa godinama nadolazila plima tuge ali i plima zrelosti.

Pero ZUBAC

vera blagojević

VENIJA

Un style décontracté qui lui permet d'être très sophistiqué 30.4.70. P.1. une soupesse et une légèreté de chaussures.

Index. On le trouve dans le secret de André. Les secrets de

David je nestao. On je odneo sve ono što mi je pripadalo. Odneo je sebe, svoj laki prozračni hod, svoj uzdržani treperavi osmeh. Otišao je nepovratno. Ostali su vijugavi kraci tuge koji me prikivaju kao izbleđelu biljku uz vlažni prostor puste odaje.

Pomišljam na smrt. Ali ja ne mogu umreti. U bolu bi smrt bila veći bol. Sada je kasno. Treba izdržati tugu: izvlačiti je iz tela, crpsti iz žila dok se ne istroši. Dok ne ostanem suva ljuska sa praznim virovima iz kojih se točila.

Javljuju se dani mladosti. Sreća. U beloj zgradi sa uskim prozorima. Beloj poput kutije sa malim procepima sa sunčane strane. Približavam joj se strmom kaldrom malog mesta K. Virim kroz procep treći s levog ugla. Treći od sunca. U toku noći blizu meseca. Dva tela u belini. U mraku. Dva usnula bela tela. Kao dve položene grane, tanke, vrbove, u čistom posteljnom rublju. Nepogužvanom. Bez nabora. I dve ruke stegnute u praznom prostoru. Nadvijene nad provalijom, nad rasiojanjem između dve metalne postelje. U početku sna stegnuto, zatim sve mekše. Sve lepršavije. Najzad se opuštaju savladane snom, i vise kao dva gipsana odlivka.

Nije trebalo otići iz tih belih uskih odaja. Nikada otići iz te kutije, sa malo grubim natpisom na severnoj fasadi, već zamrljanim, izbrisanim i podlivenim kišama. Internat za devojke u malom mestu K. u koje se stiže zaobilaznim putevima, kroz reške šumarke. Krišom.

Tada je trebalo umreti. Venija je bila u pravu. Pred san me ljubila i šaputala. Treba umreti srećan. Potpun. Venija je umrla. Umrila je ne saznajući za bol. Odule su je vode. Njeno telo nije nosilo ožiljke.

Naša dva kreveta u tamnoj internatskoj sobi. Noću smo gledale rasprslu krošnju trešnje, okruglu, tik ispred našeg prozora. Nad cvetom smo plakale, svake godine iznova, sve žešće. Vetar ih je odnosio dole duboko u smetlišće, u potok, u stirmi zamućeni potok.

Venija je bila prozračna, sa plavim vijugavim žilicama po telu. Otplovila je. Rasvorenih i vlažnih nabreklih očiju. Napustila me. Ostala sam sama, bez hrabrosti. Javio se David. On je već potajno živio u mom biću. Njegova uska ramena, njegov tih glas koji me je budio u dugim noćima. Nisam mogla da se otrgnem od tog glasa. Svijao se oko mene kao žuta tanka biljka.

Venija i ja smo bile isto. Izmenjivale smo cvećove kraj uzglavlja, čak i vodu koju smo pile. Ona je uzimala moju, a ja njenu čašu verujući da su to tajne koje ispijamo, koje ne mogu da se izreknu, koje unosimo u naša tela i tako ih čuvamo od povreda.

Ni druge pitomice nisu mogle da nam se približe. Kao senke su promicale, kao prozračni bokori puni smeħa koji se brzo zaboravljaju, jer su suviše lepi.

Ni naše majke nisu postojale; one su nekada, s početka leta, dolazile. Bile su to žene nepoznate našim srcima; bilo je svejedno koja će nas od njih prizvati i privići uz telo, i priljubiti uz izbleđelo lice. Mi smo im stavljale zažarene obraze u mršave uzdrhtale grudi i tiho se kikotala, verujući da će jednom prestati da dolaze, da remete našu sreću, i da ćemo ih zauvek zaboraviti.

Jutra sa Venijom su bila luda, čak sasvim poremećena. Probudene u

zoru, svlačile smo se i pljuskale hladnom vodom. Verovale smo da tako spiramo sa tela ružne snove. U početku verovah da ću se fako i Davida osloboditi, ali on se zavlačio sve dublje pod kožu, razdirao me, i slapovi ne dopirahu do njega. Potom smo se zagledale u naše grudi koje su se budile i postajale već vidne i čvrste. Strahovale smo da će se nešto dogoditi sa našim telima, tankim, gotovo dečakim, da će sve nabujati i izobličiti nas. Žurno smo navlačile crne školske haljine i utezale ih; one su skrivale sve, i ta dva mala razbuzena tela na prsima. Hitro smo se iskradale iz ogromne zgrade i odlazile pustim ulicama, zagledajući se u oknima. Ulazile smo u ledene prostorije škole, sedale za klavir i, kao da smo još u snu, po stoti put uvežbavale iste etide.

U popodneve sate, kada su se sve devojke zavlačile u svoje odaje, ulazila sam sa Venijom u našu sobu i spuštale smo žaluzine. Svi bi tonuli u omamljujući san od umora i toplote koja je u rano proleće nadvladavala. Na prstima smo se iskradale kroz dugi hodnik i odlazile izvan grada u polja. Našavši se na livadi, kiptile smo od sreće, jer nas iznova niko nije otkrio.

Kada Venije više nije bilo, uvlačila sam se u sobu i nepomično ležala pri spuštenim žaluzinama kroz koje su prodirali slabi kraci svetla. U polusnu mi se činilo da je Venija kraj mene. Pogledala bih na njeno uzglavlje i umesto njene glave videla bih pramenove Davidove kose koji su se vijorili na vetru. Ustajala bih. Postelja je bila čista, sa zategnutim belim čaršavima, kao da je čekala nekoga da dođe, da ih poremeći, zgužva, uznemiri. Vladala je pustoš. Nikoga nije bilo kraj mene. Pitomice su spavale u svojim sobama sa bolnim grčom na licu, koji se topio i tajno slivao kroz odaje, kroz dugi hodnik u moju sobu i gomilao na belom krevetu. Sva stegnuta sam čuvala.

Ponovo bih nas videla. Držala sam čvrsto Veniju za ruku i zažarenih očiju fražila trave obavijene žutim tankim koncima. To beše vilina kosica koja se svijalala oko stabljika, oko nežnog bilja i uništavala ga. Svakog dana sve jače. Govorila sam, a moj glas je već dobijao prizvuk strasti, šaptala sam joj: — Venija, to je David!

Venija se smejala. Bežala je od mene daleko u polje. Zavlačila se među busenje, među stabljike, i svojim bosim nogama hitro i nečujno gazila travu. Za njom nisu ostajali tragovi. Bila je laka kao senka. Kao mali talas, dah vetra koji su spušta i diže, klizi niz zeleni pokrov. Zatim mi je ponovo doletala, ljubila me u obraze svojim tankim usnama, stezala me oko struka i govorila isprekidano: — To si ti! Pružala bi mi najljepši cveć poljske margarete sa dugom tankom drškom. Najduži cveć koji se svojom belom krunicom isticao iznad bilja, a njene oči su treperile i dobijale sjaj onih žutih prašnjavih krugova u sredini latica. — Venija, to si ti. Moje srce je već naprslo. To si ti, Venija. Zadihano se branila i šaptala mi: — Ja sam spomenak, majušni spomenak, skriven u travi, neprimećan. Stidljiv i modar kao sitne iskre, rasut kao suze.

I mi bismo padale u visoku travu tražeći spomenak. O, ali on je rastao daleko, samo kraj reke, u hladu visokih drveta. Okrenut silini falasa. Znala sam to, to mi je David otkrio. I ja sam čuvala dugo, dugo dok me Venija posipala snopovima belih margareta. Kidala ih je strasno i ponosno po celoj livadi dok ih ne bi sve pobrala. I one su, ležeći na meni, venule, raspadale se i mirisale bolno, neizdrživo.